

KÍSÉRŐ NÉLKÜL ÉRKEZETT FIATAL MENEKÜLTEK MAGYARORSZÁGON:

A VULNERABILITÁS ÉS A REZILIENCIA ÚTJAI

Tarafás Laura
pszichológus
PhD hallgató – Université Paris XIII Sorbonne Paris Cité

Európai Migrációs Hálózat XVI. Nemzeti Ülése
Budapest, 2016 március 30

KULTÚRA ÉS PSZICHÉ:

- A pszichológia maga etnocentrikus
- A menekült/migráns lét kihívásai, pszichés mechanizmusok, kultúra átadása:
- **„Az idegenek a távoli közel, a közeli pedig távol van.”**
- Nathan (1998): „clôture culturel” (pszichét összefogó keret) „non-sense”
- De: Moro (1998) (kultúrák ötvözése)
- George Devereux (1986): a humán/viselkedéstudományokat nem lehet objektíven vizsgálni. (szorongás, fantáziák és ideológiák torzító hatása), a belső és külső világ közt mediáló kulturális mátrix: jelentést ad és torzít. **Interakció fókusz**

A REZILIENCIA DEFINÍCIÓI

- Vulnerabilitás = sebezhetőség
- Reziliencia = rugalmas ellenállóképesség
- anomália, komplex és érthetetlen
- Werner (1989): 1955, Kauai sziget, 698 gyermek longitudinális vizsgálata, kb. 30% reziliens (protektív faktorok az egyén, a család és a közösség szintjén)
- Rutter (2014): fejlődés annak ellenére, hogy valaki olyan hatásnak van kitéve, mely az adott populáció számára jelentős rizikófaktorként van számon tartva
- Masten (2014): reziliencia mint **dinamikus rendszer**, mely adaptációra képes. A rendszer több elemének szimultán összeomlása billenti ki az egyént az egyensúlyából
- Cyrulnik (1999): csecsemő- és kisgyermekkorú interakciók személyiségformáló szerepe, „*tuteurs de résilience*” (mentorok)

A REZILIENCIA DEFINÍCIÓI ÉS KRITIKÁI

- A reziliencia leíró fogalom, nem magyarázó
- Az analitikusok kritikái: a reziliencia **hamis szelf** kialakulásához vezet, „csak a felszínen” működik jól az egyén

Menekültek, trauma és reziliencia:

- Káros a traumára fókuszálni (Hutchinson és Dorsett, 2012, Simich és Andermann 2014)
- Új fogalmak kellenének: *Forced resilience* (Uganda: gyerekkatonák), az elfojtás mint reziliencia
- Egy lehetséges megfogalmazás: A reziliencia arra való képesség, hogy az egyén egészségi állapotát megőrizze vagy helyreállítsa a múltban történt események ellenére, illetve le tudja győzni azon stresszfaktorokat melyek a menedékkérés összefüggésben valamint a migráció mindennapi nehézségeiből (posztmigrációs stressz faktorok) következnek.

A KUTATÁS

- „Culture-free” eszköz: félig strukturált interjúk (de nem mélyinterjú)
- Többszörös előkészítő „terepmunka”, interjúk menedékkérő fiatalokkal és a szakemberekkel
- A kutatás alanyai: státusszal rendelkező fiatalok, minimum kb. 1 éve Magyarországon élnek
- Kapcsolat: Fót, Gyermekvédelem, Civil szervezetek
- Nyelvek: magyar, angol, francia
- Két interjú nem került elemzésre
- **Problémák:** tolmács hiánya, diktafon (rossz emlékeket idéz elő)
- 13 fiú (12 afgán, egy iráni), (becsült) életkor: 18 és 24 éves kor között

ADATELEMZÉS

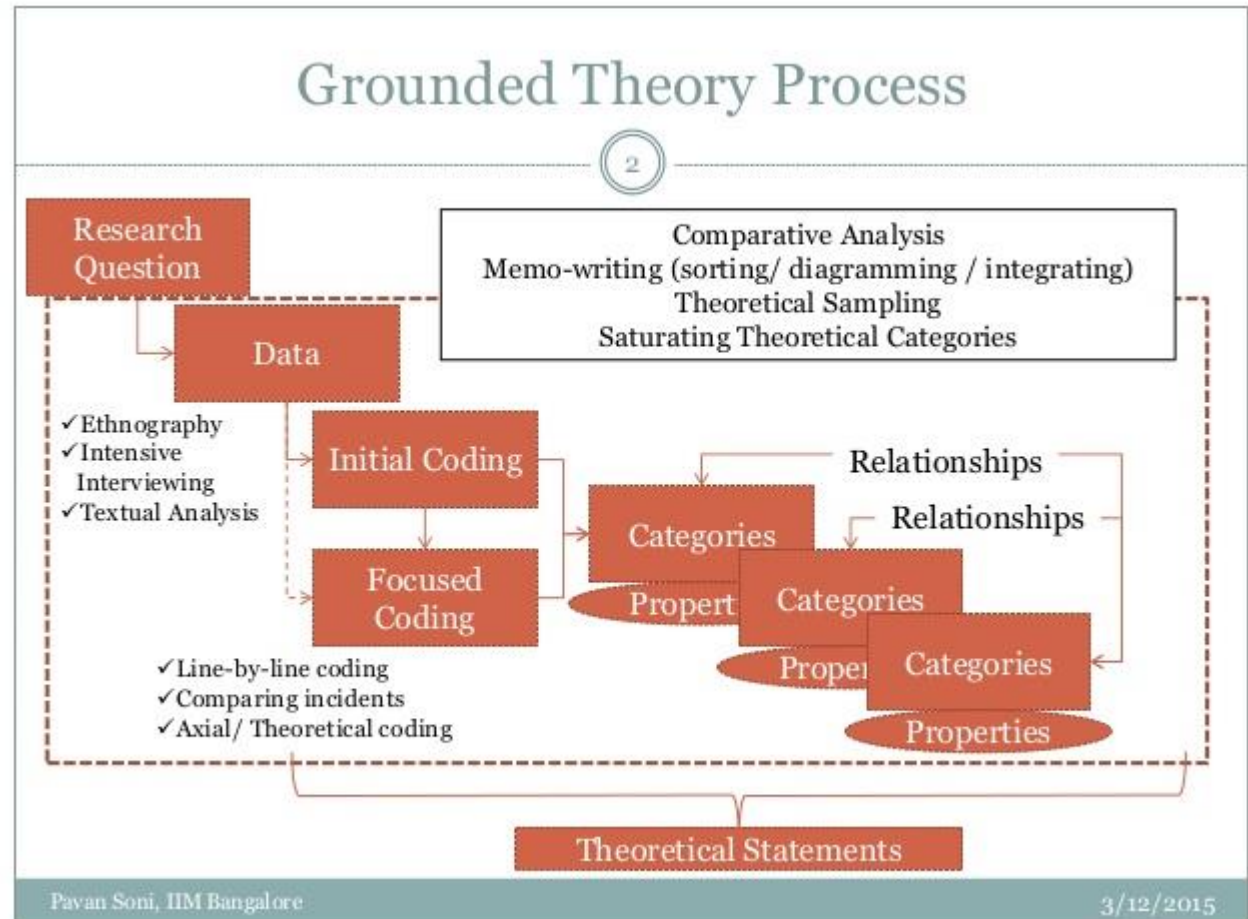
- Tartalom elemzés: Grounded Theory
- Nvivo 11 pro szoftver
- Kódolás: több szinten

- Nyílt kódolás eredménye: 220 kategória

- 23 axiális kód
- Szelektív kódolás folyamatban...

NEHÉZSÉGEK, KIHÍVÁSOK

- Kulturális különbségek viselkedés és az értékrendszer területén (**romák és magyarok**)
- A magyar nyelv: nehéz, de nem mindenkinek...
- Menekültnek lenni: „Minden nehéz az életben, ha menekült vagy” , „Ha mindened megvan az életben, nem betegszel meg”
- Maladaptív coping

A trauma...

1. Figyelemzavar (nevelők is megfigyelték)
 2. Memória zavar (pl: nyelvtanulásra milyen hatást fejt ki?)
 3. Kevesebb ún. feltűnő tünet
- Traumatogén életesemények: háború, több családtag eltűnése
 - **A család hiánya**: a múlt, a jelen és a jövő dimenzióiban megjelenik. A család hiánya (19 idézet, 9 interjú), családtag elvesztése örök nyomot hagy, távoli hozzátartozó szerepe

A REZILIENCIÁT HORDOZÓ FAKTOROK

- Magyarországon beilleszkedni akkor is fontos, ha nem maradok itt örökre (nyelv, szabadidő, **barátnő és a barátnő családja – családnál történő elhelyezés intézet helyett?!**)
- Egyéni dimenziók: az optimizmus fontossága és az egyéni felelősségtudat: „Ha nem viszem sikerre az életemet, az az én hibám lesz”
- Iskolába járni nem feltétlenül jó, de tanulni nagyon fontos (27 idézet 10 interjúban)
- Több nyelv ismerete – tolmács karrier
- A foci és a krikett nem csak sport (barátokat lehet szerezni, nyelvet lehet tanulni, kapcsolat a múlttal és út a jövőbe – **kontinuitás**)
- Látzólagos paradoxon: tervek a jövőre nézve de „Isten útjai kifürkészhetetlenek”
- Vallás: a vallás (által előírt viselkedés) és a spiritualitás dimenziói szétválhatnak, Istenképek
- A legdominánsabb kategória: a KAPCSOLATRENDSZEREK
 1. Barátságok (felszínes, mély, camp-friendship)
 2. Nemzetközi hálózatok (a közösségi oldalak használata – az információ szorongás csökkentő hatása)
 3. A reziliencia gondviselői és mentorai (nevelő, szociális munkás, nyelvtanár)

KUTATÁSOK A JÖVŐRE VONATKOZÓAN

- Kapcsolatrendszerek feltérképezése, a közösségi oldalak szerepe
- A trauma hosszú távú hatásai
- A vallás mint multidimenzionális faktor
- Intervenciós, érzékenyítő programok, interkulturális mediáció: nevelő és fiatal, barátnő és fiatal

IRODALOMJEGYZÉK

- Cyrulnik B. (1999) *Un merveilleux malheur*. Paris, Odile Jacob
- Devereux G. (1986) *De l'angoisse à la méthode*. Paris, Flammarion
- Foy, D.W., K.D. Drescher K.D., Watson J.P. (2011): *Religious and spiritual factors in resilience*. Southwick S.M., Litz B.T. et al: *Resilience and Mental Health: Challenges across the Lifespan*. Cambridge, Cambridge University Press
- Glaser B.G., Strauss A.L. (1967): *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Aldine, Chicago
- Hutchinson M., Dorsett P. (2012) *What does the literature say about resilience in refugee people? Implications for practise*. In *Journal of Social Inclusion* 3(2)
- Nathan T. (1998) *L'influence qui guérit*. Paris, Odile Jacob
- Moro M.R. (1998) *Psychothérapie transculturelle des enfants de migrants*. Paris, Dunod
- Masten A. (2014) *Second World Congress on Resilience, Timisoara 8-10 mai 2014*
- Rutter M. (1993) *Resilience: Some conceptual considerations*. *Journal of Adolescent Health*, 14:626-631.
- Simich L., Andermann L. (2014): *Refuge and resilience. Promoting Resilience and Mental Health among resettled refugees and forced migrants*. New York, Springer
- Werner E.E., Smith R.S. (1989): *Vulnerable but Invincible. A Longitudinal Study of resilient Children and Youth*, New York :Adams Bannister Cox